

*Ба Шурои диссертациони 6D.KOA-017 - и назди
Институти иқтисодиёт ва демографияи Академияи
миллии илмҳои Тоҷикистон (734025, Ҷумҳурии
Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, кӯчаи Мирзо Ризо 6А).*

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Собирзода Шодмон Сулаймонҷон дар мавзуи «Таъминоти институтсионалӣ ва инфрасохтори идоракунии фаъолияти сармоягузорӣ дар комплекси агросаноатӣ (назария, методология ва амалия)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.06 – Иқтисодиёт ва идоракунии тибқи самтҳои фаъолият (08.00.06.04 – Ташкил ва идоракунии корхонаҳо, низомҳо ва комплексҳо).

Дар солҳои охир тамоюли устувори афзоиши тезтари нархҳо дар манбаъҳои истеҳсоли ва воситаҳои истеҳсоли кишоварзӣ нисбат ба нархҳои маҳсулоти кишоварзӣ мушоҳида мешавад, ки ин боиси ҷорӣ шудани маблағҳо ба соҳаҳои дигар ва маҳдуд гаштани имкониятҳои сармоягузори бахши аграрӣ мегардад. Истеҳсолкунандагони кишоварзӣ дар шароите қарор гирифтаанд, ки сохторҳои миёнарав ва монополияи коркарду фурӯшандагон бар онҳо ҳукмфармой доранд ва ин вазъияти номусоидро ба вучуд меорад. Теъдоди хоҷагиҳои зарардида ҳамчунон баланд боқӣ монда, қарзҳо ва уҳдадориҳои умумӣ пайваستا меафзоянд. Бисёре аз корхонаҳои кишоварзӣ бинобар набудани идораи самаранок, технологияҳои муосири аграрӣ ва кадрҳои тахассусӣ имкони ширкат дар равандҳои сармоягузориро надоранд. Дастгирии давлатӣ дар таъмин намудани комплекси агросаноатӣ бо захираҳои молиявӣ ва моддиву техникӣ ҳанӯз дар сатҳи хеле маҳдуд қарор дорад, ки ин барои рушди устувори соҳаи кишоварзӣ монеаҳои ҷиддӣ эҷод менамояд. Дар шароити камбуди саҳми давлат, субъектҳои хоҷагидор маҷбуранд ба таври назаррас ба захираҳои худ такя намуда, манбаъҳои алтернативии маблағгузориро мустақилона ҷустуҷӯ кунанд, ки ин метавонад ҷалби сармояи хусусӣ, грантҳои байналмилалӣ ва қарзҳои дар бар гирад. Ин вазъият аз истеҳсолкунандагони кишоварзӣ талаб менамояд, ки ба шароити доиман тағйирёбандаи бозор мутобиқшавӣи баланди сиёсӣ дошта бошанд ва қобилияти таъсис ва нигоҳдории равобити устувори берунӣ бо сохторҳои институтсионалӣ, фондҳои сармоягузорӣ ва миёнаравони молиявиро дошта бошанд. Бо вучуди ин, мушкилоти дастрасӣ ба ин захираҳо ҳамроҳ бо камбуди таҷриба ва дастгирии

институционалӣ равандҳои ҷалби сармоя ва навосии заминаи истеҳсолиро ба таври назаррас мураккаб мегардонанд.

Маҳз ҳамин масъала муҳимияти мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионии интихобкардаи диссертантро ташкил дод.

Муаллиф ба ҳадафҳои таҳқиқоти илмӣ ноил шуда ва вазифаҳои онро иҷро намудааст.

Диссертант, таъкид намудааст, ки марҳилаи нави рушди комплекси агросаноатии мамлакат пайваста бо рӯ додани тағйироти сифатӣ дар сохтори иқтисодиёти миллӣ ба муаммоҳои зиёди молиявӣ сармоягузорӣ вобаста ба мутобиқшавӣ ба шароити нави ру ба ру шуда истодаанд. Трансформатсияи индустриалии соҳаҳои комплекси агросаноатӣ, ки ҳадафи баланд бардоштани самаранокии истеҳсолот ва рақобатпазириро дорад, бидуни таҷдиди асосҳои техникаву технологӣ, ҷорӣ намудани технологияи нави имконнопазир мебошад. Охири дарёфти механизмҳои институционалии мувофиқи ҷалби сармоя ва ҷорӣ намудани самтҳои нави сармоягузорию корхонаҳои КАС-ро талаб менамояд. Вобаста ба ин муаллиф механизми институционалӣ ҳамчун ҷузъи таркибии механизми ташкиливу иқтисодӣ, ки сохтор, тарзу методҳои фаъолияти мутақобила, шароити мусоиди амал ва дигар омилу унсурҳои институционалии муҳити дохилию берунии фаъолияти сармоягузорию дар комплекси агросаноатӣ муқаррар менамояд, муайян намудааст. (с.18).

Ба андешаи муаллиф инфрасохтори институционалии раванди сармоягузорӣ нақши калидӣ дар баланд бардоштани сатҳи ҷозибияти сармоягузорӣ мебозад. Инфрасохтори сармоягузорӣ системаи ҳавасмандгардонӣ ва ҳамоҳангсозиро ба иҷро мерасонад, ки дар натиҷаи он ҳамкорию иштирокдорони муносибати сармоягузорӣ, сармоягузoron бо муҳити беруна мутобиқ мегарданд ва таъмини захираҳо, аз ҷумла намудҳои захираҳои сармоягузорӣ, манбаъҳои имконпазирӣ пайдо намудани онҳо, самтҳо ва усулҳои ҷамъоварию онҳо сурат мегирад. Бахусус, таъмини меъёриву ҳуқуқӣ ва метододӣ, ки ҷорҷӯба ва фазои мусоидии сармоягузорию дар ташкилу идораи фаъолияти сармоягузорӣ муқаррар мекунад, нақши заминавӣ дорад. (с.24-25).

Дар ҷои дигари автореферат рисола навис қайд намудааст, ки азбаски ҷозибияти сармоягузорӣ дар соҳаи кишоварзӣ КАС нисбат ба дигар соҳаҳои КАС нисбатан паст мебошад, бинобар он муаллиф ба арзёбии сатҳи ҷозибияти хоҷагиҳои деҳқонӣ тавачҷуҳ намудааст. Дар асоси таҳлили фаъолияти хоҷагиҳои деҳқонии ноҳияи Кӯшонӣни вилояти Хатлон сатҳи ҷозибияти сармоягузорию онҳоро муаллиф арзёбӣ ва бо

методи гурӯҳбандӣ аз рӯи меъёри даромаднокии фаъолияти истеҳсоливу хочагидории хочагиҳо ҳисоб намудааст. Ҳамон хочагиҳо интихоб шудааст, ки сатҳи даромаднокиашон аз 20% паст намебошад (с. 31).

Диссертант таъкид менамояд, ки татбиқи ҳадафҳои стратегӣ дар самти таъмини амнияти озукавории мамлакат тавассути сармоягузориҳои бузург бештар аз такмили сохтор, вазифаҳо ва таъмини институтсионаливу инфрасохториҳои идоракунии фаъолияти сармоягузори дар корхонаҳои комплекси агросаноатӣ вобаста аст. (с. 48)

Дар баробари ин, таҳқиқоти диссертатсионӣ баъзе норасоӣҳо дорад, Масалан дар баррасии вазъи таъминоти инфрасохториҳои идоракунии фаъолияти сармоягузори дар комплекси агросаноатӣ баъзе нишондиҳандаҳои омори ба таври пурра таҳлили худро наёфтааст. Дар баробари ин, эроди ишорагардида бартариҳои рисолаи илмӣ анҷомдодашударо коҳиш надода, диссертатсия аз ҷиҳати мазмун ва мутобиқи талаботҳои мавҷудбуда мебошад.

Хулоса, автореферати диссертатсияи Собирзода Шодмон Сулаймонҷон дар мавзӯи «Таъминоти институтсионалӣ ва инфрасохториҳои идоракунии фаъолияти сармоягузори дар комплекси агросаноатӣ (назария, методология ва амалия)» ба талаботи КОА – и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он арзандаи дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.06 – Иқтисодиёт ва идоракунии тибқи самтҳои фаъолият (08.00.06.04 – Ташкил ва идоракунии корхонаҳо, низомҳо ва комплексҳо) мебошад.

Муқаррир:

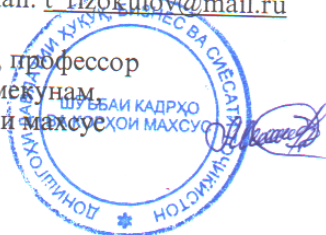
**доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор,
муовини ректор оид ба робитаҳои
байналмилалӣи Донишгоҳи давлатии
ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон**

Ризозода Тӯра Раббим

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд шаҳри Хучанд, 17-мкр-н, хонаи 1, Телефон: (+992) 3422 23594 E-mail: t_rizokulov@mail.ru

Имзои доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор
Ризозода Тӯра Раббимро тасдиқ мекунам.
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсус

Бобоев А. Х.